

ábrándok után futott, s vesztébe rohant...

Dicséret és elismerés illesse mindazokat, akik ennek a tanulságos kötetnek kiadását megvalósították. Elsősorban a vállalkozás főirányítóját, Ortutay Gyula kultuszminisztert. Az ő előszava az egész munka jelentőségét helyes megvilágításba helyezi, amikor kimondja: «Keleteurópában a jövőt s a szabadságot csak a testvéri összefogás biztosíthatja». A kötet szerkesztői és összeállítói: Balázs T. Béla, Csuka Zoltán, Gáldi László, Hadrovics László, Kemény G. Gábor, Sziklay László derekas munkát végeztek. A Dunatáj kutatásának mindannyian alaposan fölkészült és szinte fáradhatatlan buzgalmú munkásai: tehetségüknek méltó érvényesülési keretet biztosított ez a gyűjtemény. Különösen fontos munkának tartjuk, hogy az egyes szemelvények elé ügyes tájékoztató-bevezetőket írtak. A mellékelt fotokópiák még jobban fokozzák a gyűjtemény dokumentum-jellegét és forrásértékét.

A nemes cél figyelemeltartásával azonban néhány kritikai megjegyzést sem hallgathatunk el. Mindenekelőtt: egységesíteni kellett volna a szláv és román nevek és címek írását. A betűhív közlés és a fonetikus átírás közt ingadozik a könyv, s ez kissé zavarja az olvasást. A használhatóság fokozását jelentette volna, ha az egyes szemelvények előtt is föltüntettek volna közlési sorszámukat, nemcsak a tartalomjegyzékben. Ami magát a tartalmat illeti: Zerffi Gusztáv alakját kissé idealizálja a róla szóló rész. Élelétása, ügyessége tagadhatatlan, ez azonban nem felelteti «szellel-bélelt» voltát, s azt: mekkora harcot folytatott Petőfi költői érvényesülése ellen. A szlovák Kuzmánynál nincs megemlítné, hogy katolikus pap volt, pedig ez társadalmi helyzetének megállapításához fontos adat. Batthyány Kázmér délszláv politikájának fontos baranyai kapcsolatait hagyja homályban a könyv. Említi ugyan a bródi ezred lefegyverzését, de nem teszi hozzá, hogy a hazájába visszatérő ezred katonái a pécsi döntés után ünnepléses tábori mise után esküt tettek: többet nem harcolnak magyar testvéreik ellen. Téves az az adat, mintha a Mácsay-féle *Prjat'el ludu* cseh nyelven készült volna. A közölt fotokópia meggyőzi az olvasót, hogy bár a lap az akkortájt az «egyházi cseh»

nyelv híveinél divatos gót betűket használja, nyelve mégis kimondottan szlovák jellegű. Végül még ennyit: érdemes lett volna a jegyzetekben megemlíteni: milyen nyelven íródtak eredetileg az egyes dokumentumok. — Ezek mindenesetre csak kis fogyatkozások: a könyv jelentőségét és értékét nem csorbítják. Hozzá fog járulni ez a mű a szabadságharc, az egész dunavölgyi nemzetiségi kérdés tárgyilagosa megítéléséhez, Negyvennyolc örökségének tudatosításához.

ANGYAL ENDRE

1848 GYŐRBEŒN ÉS GYŐR-MOSON VÁRMEGYÉBEŒN. (A győri szabadművelődési tanács kiadványa. 1948.)

Manapság művelődéspolitikánk egyik legnagyobb feladata a népi kultúrának, a hagyományoknak és szokásoknak visszajuttatása a nép rétegeihez. A győri Szabadművelődési Tanács ennek a feladatnak igyekezett megfelelni. A centenáriumi esztendő alkalmából föleleveníti a 100 év előtti Győr és környékének arculatát, szellemi életét és részvétélét a szabadság küzdelmeiben.

«Az öt folyó városának» XIX. századi monográfiája ez a könyv. Nem tudományos igényű cikkekből tevődik össze, hanem popularizálja a város multjának érdekes adatait. Hozzásegíti ez a könnyed elbeszélő stílusban közölt korrajz a győrieket és más vidékek lakóit egyaránt, hogy tisztán lássák Győr jelentőségét a 48-as magyar élet szempontjából. A könyvben előforduló adatok a lakosság és a környék népe között lefolyt gyűjtés eredménye, úgy hogy a lapokról maga a nép beszél, maga a nép emlékszik őseire, és azok példamutatására, a jövőért folytatott küzdelmeikre.

Ilyen eszközöket fölhasználva dokumentálja a győri Szabadművelődési Tanács kiadványa a 48-as jelszót «mindent a magyar nép felemelkedéséért és csorbítatlan szabadságáért.»

V. E.

DÉRY TIBOR: PESTI FELHŐJÁTÉK. (Budapest Szfv. Irodalmi Intézet.)

A régi, polgári Budapest életéből kapunk egy késhegynyt, de minden-